

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania D. Ż.
przeciwko Wojewódzkiemu Zespołowi do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
w Województwie [...]
o ustalenie stopnia niepełnosprawności,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 kwietnia 2025 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 26 stycznia 2024 r., sygn. akt V Ua 78/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w S. na rzecz radcy prawnego A. M. tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Słupsku wyrokiem z dnia 25 stycznia 2024 r. oddalił apelację D. Ż. od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 13 listopada 2023 r., którym oddalono jego odwołanie od orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie [...] z dnia 12 grudnia 2022 r.

D. Ż. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji, zaskarżając orzeczenie w całości i opierając skargę na podstawie naruszenia prawa procesowego: art. 227 i art. 232 k.p.c., przez nierozpoznanie wniosku dowodowego zgłoszonego w piśmie zatytułowanym „odwołanie” z dnia 2 października 2023 r. zarówno przez Sąd pierwszej instancji, jak i przez Sąd drugiej instancji - wprowadzie w treści wskazanego pisma nie ujęto wprost takiego wniosku, jednak wynika on z treści pisma - co miało istotny wpływ na wynik sprawy z uwagi na to, że zgodnie z art. 278 § 1 k.p.c. Sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z opinii biegłych, gdy zachodzi taka potrzeba. Nie rozpoznając wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego w sferze wymagającej wiadomości specjalnych, Sąd narusza art. 278 k.p.c. i w konsekwencji art. 233 § 1 k.p.c., przez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, dokonaną na własnych przekonaniach Sądu Okręgowego w oderwaniu od opinii biegłego sądowego neurologa, gdzie przedmiot postępowania wymaga wiadomości specjalnych, których Sąd nie posiada.

Ponadto skarżący podnosi zarzut nieważności postępowania, przez pozbawienie odwołującego się możliwości obrony swoich praw w związku z nieustanowieniem dla D. Ż. pełnomocnika z urzędu.

Mając powyższe na uwadze, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w S. w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Pełnomocnik skarżącego wniósł także o przyznanie od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym. Oświadczył, że koszty te nie zostały pokryte ani w całości, ani w części oraz oświadczył, że jestem podatnikiem VAT.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na potrzebę rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych: czy Sąd może wydać rozstrzygnięcie w sprawie w sytuacji, gdy zebrany materiał dowodowy nie został zebrany w całości, mimo wniosku D. Ż., z którego wynika potrzeba powołania biegłego z zakresu neurologii mimo tego, że wniosek ten nie został złożony w sposób bezpośredni ale z treści pisma zatytułowanego „odwołanie” z dnia 2 października 2023 r. taki wniosek wpływa, zaś Sąd w żaden sposób do wniosku tego nie odniósł się, nie zobowiązał także D. Ż. do doprecyzowania złożonego

wniosku; czy też Sąd w takiej sytuacji zobowiązany jest pod rygorem naruszenia art. 278 § 1 k.p.c. dopuścić dowód z opinii biegłego, w tym również czy istnieje taka możliwość z urzędu na podstawie art. 232 k.p.c., mimo zgłoszonego w tej kwestii przez stronę wniosku dowodowego, z uwagi na bliższe wyjaśnienie określonej okoliczności faktycznej wymagającej wiadomości specjalnych?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna nie jest kolejnym środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu

rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne".

Zagadnienie to powinno być nadto istotne z uwagi na wagę przedstawionego przez skarżącego problemu interpretacyjnego dla systemu prawa. Nie może mieć zatem charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (tak: w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, LEX nr 1678102).

Przedstawione przez pełnomocnika skarżącego zagadnienie nie ma charakteru uniwersalnego. Składający skargę kasacyjną dąży do podważenia ustaleń faktycznych w rozpoznanej sprawie przez wykazanie konieczności przeprowadzenia dodatkowych opinii biegłych, powoływanych ostatecznie z urzędu przez Sąd *meriti*.

Oceniając przedstawione zagadnienie, należy mieć na uwadze, że zdaniem Sądu Okręgowego treść opinii biegłych sądowych z zakresu psychiatrii i psychologii daje podstawę do twierdzenia, iż przekonanie ubezpieczonego o przesłankach do orzeczenia wyższego stopnia niepełnosprawności nie znalazło potwierdzenia w materiale dowodowym zebranym w sprawie. Wbrew subiektywnej ocenie skarżącego, podzielono pogląd Sądu Rejonowego, że z treści wskazanych opinii wypływa zgodny wniosek, iż ubezpieczony spełnia warunki do zaliczenia go jedynie do lekkiego stopnia niepełnosprawności. Dopuszczone w sprawie opinie biegłych odpowiadały schorzeniom wskazywanym przez skarżącego, tj. zespołowi zależności alkoholowej oraz chorobom towarzyszącym, takim jak zaburzenia osobowości.

Przewidziane w art. 232 zdanie drugie k.p.c. uprawnienie sądu dopuszczenia dowodu niewskazanego przez strony ma charakter wyjątkowy, co oznacza, że nieprzeprowadzenie tego dowodu przez Sąd z urzędu tylko w szczególnym wypadku może uzasadniać podstawę kasacyjną (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 1998 r., II CKN 656/97, OSNC 1998 nr 12, poz. 208 oraz z dnia 24 października 2019 r., III UK 332/18, LEX nr 3561265). Działanie sądu z urzędu może bowiem prowadzić do naruszenia prawa do bezstronnego sądu i odpowiadającego mu obowiązku przestrzegania zasady równego traktowania stron. Należy zatem przyjąć, że sąd może dopuścić dowód z urzędu wyjątkowo, gdy zachodzi potrzeba ochrony szczególnego interesu publicznego. Jest to prawo sądu, a nie obowiązek i skorzystanie z tego uprawnienia uzależnione jest od oceny sytuacji procesowej danej sprawy, natomiast nie może być wynikiem niekorzystania przez stronę ze stosownych środków procesowych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 64/17, LEX nr 2549250).

Sąd nie jest obowiązany dążyć do sytuacji, aby opinią biegłego zostały przekonane również strony. Wystarczy, że opinia jest przekonująca dla sądu. Dlatego sąd ma obowiązek dopuszczenia (również z urzędu - art. 232 zdanie drugie k.p.c.) dowodu z dalszej opinii tylko wówczas, gdy zachodzi taka potrzeba, a więc wtedy, gdy opinia, którą dysponuje, zawiera istotne luki, bo nie odpowiada na postawione tezy dowodowe, jest niejasna, czyli nienależycie uzasadniona lub nieweryfikowalna, to jest gdy przedstawiona przez biegłego (biegłych) analiza nie pozwala sądowi skontrolować rozumowania autorów opinii co do trafności wniosków końcowych.

Takich wad Sąd drugiej instancji nie stwierdził, uznając, że wiedza specjalna, którą posiadali biegli z zakresu psychologii i psychiatrii, jest adekwatna dla zastosowania prawa materialnego.

Skarżący błędnie formułuje zagadnienie prawne, pomijając dorobek orzeczniczy dotyczący przeprowadzenia dowodu z urzędu, w szczególności dowodu z opinii biegłego, co pozbawia przedstawiony problem waloru nowości, a także abstrakcyjności.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach nieopłaconej

pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu Sąd Najwyższy orzekł stosownie do § 16 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. poz. 1715 ze zm.).

[a.ł.]